

DEKORAVIMO IDĖJ
KIEKVINIEMS NAMAM

deko.

Gegužės pal
turkio spo
4 ryš
interj

interjeras • dizainas • naujienos • pirkiniai • kelion

2008 MADA
SWAROVSKI INTERJERE

DAIKTAI IŠ FANEROS

NORIU
ANGLIŠKOS PIEVELĖS

TVARKOME
BALKONĄ!

RANKŲ DARBO KILIMAI

10 idėjų namams:
baldai transformeriai

28
grindys

DEKO sveičio
Juozas Brundza

srovė fanera

Projektas – Žaneta Smailienė
Nuotraukos – Edgaras Kurauskas, Nils Holger Moormann

Fanera išrasta 1850 metais, bet ir XXI a. ji laikoma šiuolaikine medžiaga: nebrangi, iš jos patogiu išlankstyti įvairias formas. Nuo praeito amžiaus 3-iojo dešimtmečio ją pamėgo dizaineriai modernistai.

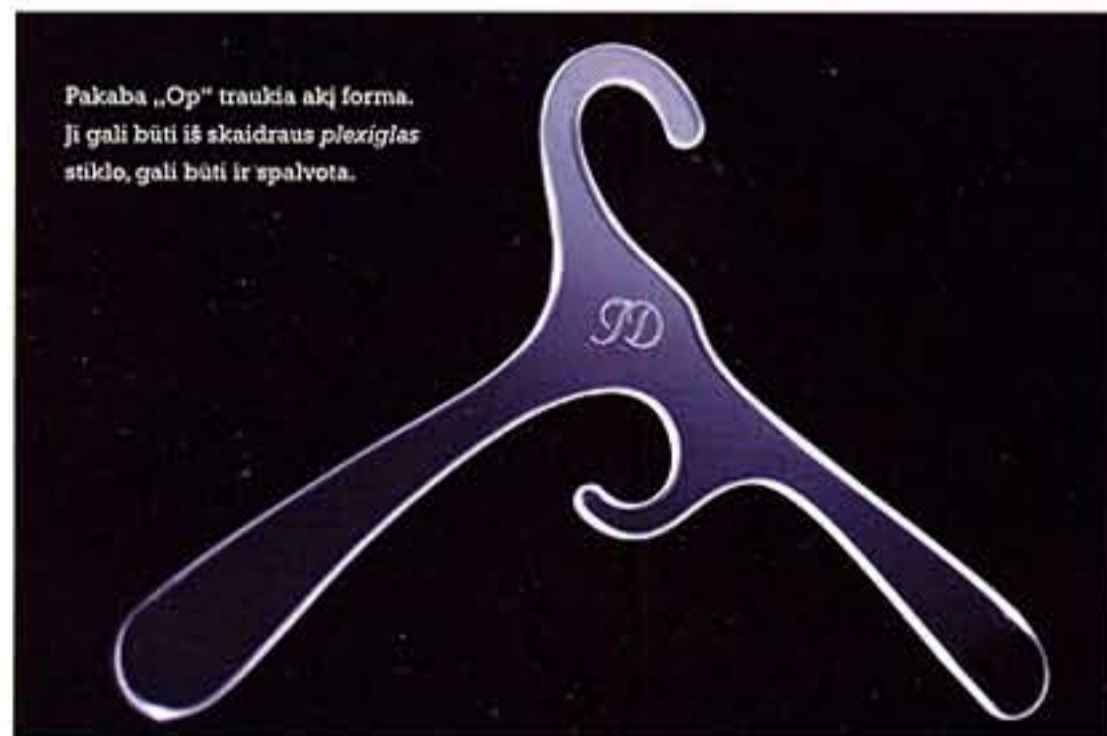
Kabylka „Auga“ dizainas – Juozas Brundza, 780 Lt. DIZAINO STUDIJA LTD
Šviestuvai „Dobilas“ dizainas – Paulius Savičkas, 600 Lt. CONTRAFORMA
Fotelis 408, dizainas – Alvar Aalto, 2996 Lt. ISKU
Pločas, 229 Lt. TEXTA

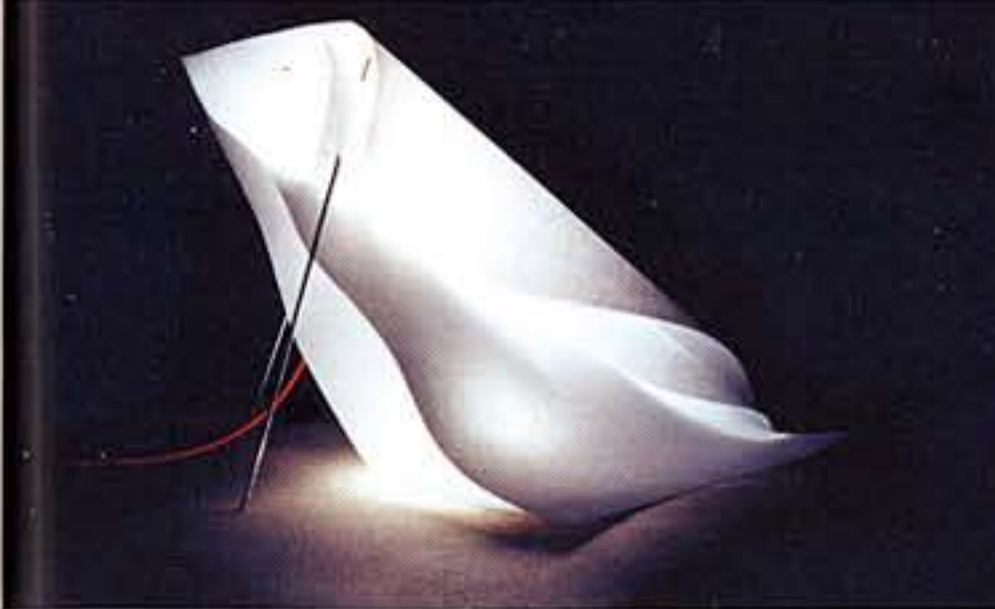
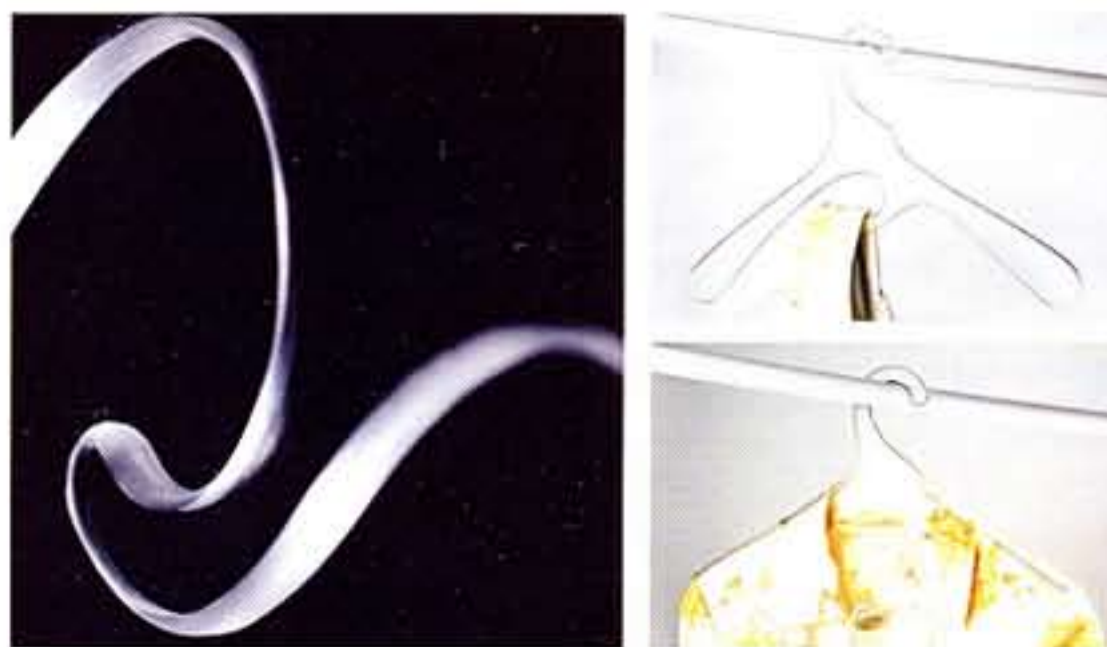
Tekstas
Giedrė Budvytienė
Nuotraukos
Edgaras Kurauskas, J. Brundzos
albumo

DIZAINAS žadinti vaizduotei

Suprojektuoti lėktuvo prietaisų skydelį – kur kas didesnis iššūkis negu sukurti kėdę, tikina konkurso [neformate] nugalėtojas dizaineris Juozas Brundza. Jis projektavo ir automobilius, ir dviračius, bet Lietuvoje pagarsėjo tik sukūręs patį proziškiausią daiktą – kabyklą drabužiams.

Pakaba „Op“ traukia akį forma. Ji gali būti iš skaidraus plexiglas stiklo, gali būti ir spalvota.

▲ Šviestuvai. Paprasčiausias popierius, bet kokia plastika!

Visuomet knieti išsiaiškinti, kodėl žmonės renkasi dizaino specialybę. Nejaugi šešerių metų supranta, kad jų pašaukimas – kurti daiktus? Kai stoja į tapybą ar skulptūrą – viskas aišku, vaikas buvo gabus piešti, gal dailės mokyklą lankė. O gal dizaineriu būti tiesiog madinga?

■ Aš ir aštuoniolikos sulaukęs to dar nesuvokiau. Mokykloje turėjau meninių polinkių, lankiau būrelius, rengiausi stojamiesiems. Stojau į architektūrą, bet pusmečio pakako suvokti, kad ne ten pataikiau. Dizaino studijas pasirinkau gerai apsvarstęs, supratęs, kad šioje srityje daug daugiau įdomių man dalykų, plačiau pritaikomų, kad gali save geriau išreikšti: gali kurti ir stiklinės dizainą, ir lėktuvo.

Bent vieną realų daiktą buvate iki tol sukūrę?

■ Buvau. Ruošdamasis mokyklos egzaminams, suprojektavau šiukšlių dėžę ir indelį rašikliams. Ir net prototipus pagaminau.

Pirmas rimtas darbas?

■ Baigdamas bakalauro studijas 2000 metais iš skaidraus organinio stiklo sukūriau šviestuvą „Lightly“. Jis tvirtinamas tiesiai prie sienoje esančio elektros lizdo – nereikia gręžti sienų, vedžioti laidų. Be to, jį nesunku perkelti į kitą vietą. 2002 metais „Lightly“ buvo eksponuojamas Milano baldų parodoje „Satelite“. Sulaukė gana didelio susidomėjimo, bet kol kas negaminamas.

Toks ir lauko kėdės „Lya“ likimas. Ji laimėjo antrą vietą [neformate] 2007 metais, bet netiražuojama. Gal dėl to, kad yra daugiau koncepcinis, skulptūrinis daiktas. Tačiau kartu ir praktiškas, transformuojamas. Be to, viena iš sėdėti skirtų plokštumų net per didžiausią lietu išliks sausa. Gal dar neatėjo laikas.

Studijų metais laimėjote antrąją vietą plakato konkurse Prancūzijoje. Gilinotės į transporto priemonių dizainą, už dviračio dizainą pelnėte apdovanojimą tarptautinėje parodoje Taivane. Kūrėte

automobilių reklamos koncepcijas, bet grįžote prie kasdinių daiktų – šviestuvų, baldų, pakabų...

■ Mane visuomet domino pramoninis dizainas. Deja, jo taikymo galimybės kol kas ribotos. Lietuvoje, išskyrus baldų pramonę, nelabai kur pasireikš. Aišku, kad lietuviškas automobilis dar negreit bus pagamintas. Bet galima pradėti nuo šiukšlių konteinerio, tam nereikia aukštųjų technologijų. Kita vertus, dizaino tikslas – kurti ne tik ko reikia, bet ir ko gali prireikti. Dizaineris gali ne vien siūlyti paklausų produktą – ir paklausą kurti. Generuodamas technologijos žinias, in-

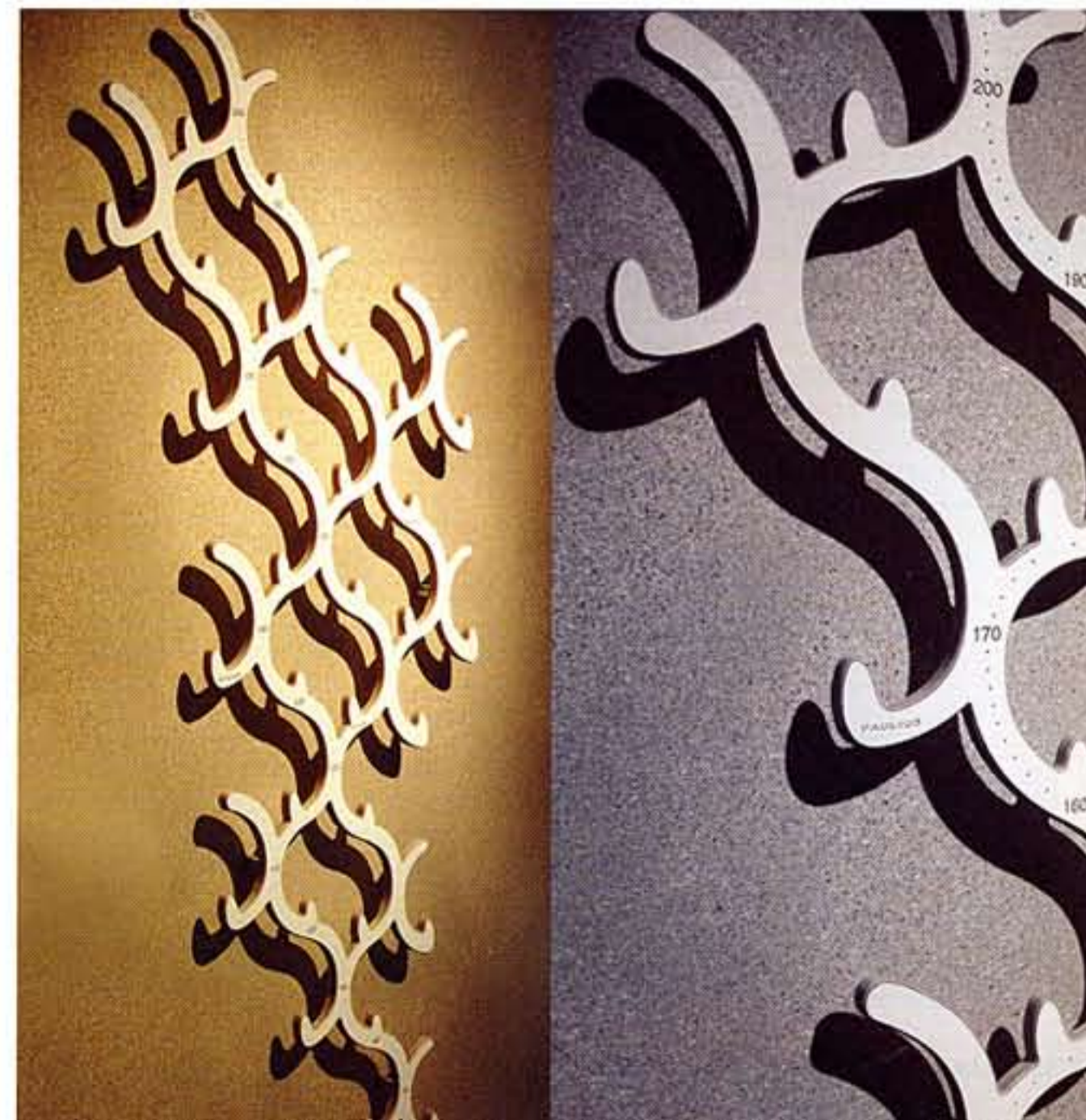
formaciją, einančią iš vartotojų, pardavėjų, stebėdamas žmonių elgseną, aplinką.

Kai kurie jūsų kūriniai, kad ir šviestuvai, tvirtinami tiesiai prie elektros lizdo ar netiesioginio kontakto jungiklių – ši koncepcija liudija, kad technologijos išmanymo reikia daug. Tai nematoma, bet svarbi jūsų darbo pusė.

■ Vartotojas mato tik galutinį produktą. Iš pradžių tenka surinkti daug informacijos, ją analizuoti, tai užima laiko, bet kitos išeities nėra. Dominuojant vartojamajai kultūrai svarbus darosi efektyvus perdėlimas, ekologinės technologijos. Dizaino vaidmuo plinta, nes jis gali daryti įtaką daikto ilgaamžiškumui, kurį lemia ne vien technologijos, medžiagos, bet ir meniškumas, funkcionalumas. Tai iššūkis, nes tokie daiktai brangūs, nedaugeliui prieinami. Užduotis – kaip juos atpiginti nesuaprinant.

Regis, ją sėkmingai įveikėte. Iš paprasčiausios faneros pagaminta kabykla „Auga“ tapo šiųmečio [neformate] konkurso nugalėtoja. Kaip kilo mintis?

▼ Garsioji kabykla „Auga“. Idėja, forma, funkcija – viskas tobula. Mintį padiktavo vaikystės prisiminimai.

◀ Lauko šviestuvai prie Baltojo tilto visiškai nepanašūs į tradicinius.

▼ Šviestuvus „Lightly“ ne tik įdomios formos, bet ir praktiškas: kad jį prijungtumėt, nereikės vedžioti laidų. Ir į kitą vietą perkelti nesunku.

■ Tai tikriausias koncepcinio projektavimo pavyzdys. Prieš kelerius metus prisimčiau, kaip vaikystėje mane statydavo prie durų staktos ir ant jos žymėdavo ūgį. Sumaniau pagaminti šią funkciją galinčią atlikti kabyklą. Kadangi esu labai užsiėmęs, visas idėjas užsirašau, kad ne užmirščiau. Kai reikėjo rengtis šių metų konkursui bei šį mėnesį vykstančiai parodai ICFF Niujorke, pamaniau, kad kabyklai atėjo laikas.

Kone vieningai ją įvertino ne tik ekspertai, bet ir žiūrovai. Dabar visi žino dizainerį Brundą, kuris sukūrė tą kabyklą. Ją perka ne tik todėl, kad reikia kabyklos, o kad daiktas gražus, su šarmu. Ir dar naudingas.

■ Tikrai naudingas. Įsigysite ne tik kabyklą – kiekvienas šeimos narys turės savo kabliuką, kurio padėtis medyje keisis priklausomai nuo to, kaip jis augs. Kabliukai išdėstyti taip, kad kiekvienam vaikui būtų patogiu drabužių kabinti pagal ūgį. Kabliukų net 41, tad ir svečių paltams vietos pakaks. Laisvus galima naudoti kam tik nori: skėčiui, raktams, šalikui ar kulkosvaidžiui... Šie daiktai paprastai namie metosi, kur pakliuvo. Kabykla ir namus puoš, nes dekoratyvi – ypač jeigu pirksite ne šviesią, o raudoną, mėlyną ar juodą.

Užsieniečius konkurso vertintojus sužavėjo idėja. Abejoju, ar jie suvokė kontekstą, o lietuvius patraukė kontekstas. Tai, kad lietuviai nori įsigyti mano kurtą daiktą, – didžiausias įvertinimas. Juk mūsų žmonės perka tik gerai apsvaistę, tik jei-

gu tikrai patinka. Tai ne amerikiečiai, kurie lengva ranka įsigyja ir taip pat lengvai daiktų atsikrato.

Kas neturi vietos kabyklai, gali įsigyti jūsų pakabą „Op“. Net toks buitinis daiktas gali būti su cinkeliu.

■ „Op“ kartu yra kabliukas drabužiams ar aksesuarams – striukei, rankinukui, skarelei, marškiniams. Ji pagaminta iš skaidraus *plexiglas* stiklo, tad atrodo lengva, neužgožia drabužio, patogiu. Ir gražios formos. Gali būti dviejų dydžių: vienas suaugusiems, kitas – vaikams. Spalvos irgi įvairios. Kaip ir išgraviruoti individualūs užrašai ar ženklai. Pagaminau ją vienai dizaineriui, bet žmonėms patiko, tai pradėjome masiškai gaminti. „Op“ taip pat bus demonstruojama parodoje Niujorke.

Gal jūsų namuose tik tobulo dizaino daiktai? Ne šiaip sakoma, kad dizaineriai labai išrankūs.

■ Tikrai ką nors nusipirkti – didžiulė kančia. Ilgai ieškau, vargstu, nerandu, kas patiktų ir tiktų. Ir tas neįtinka, ir kitas.

Tada projektuojate pats?

■ Kai kada tenka. Pavyzdžiui, kai savo studijai neradome tinkamų šviestuvų, susiprojektavome ir pasigaminome patys. Namie mano kurtų daiktų beveik nėra – ir laiko nebuvo, ir iki šiol neturėjau savo būsto. Bet neseniai įsigijau butą plikomomis sienomis, teks įrengti ir apstatyti. Matyt, ir pačiam projektuoti. Viena jau tikrai žinau: kabykla „Auga“ ten bus.

Kai sienos plikos, gali sau leisti ieškoti neatsitiktinių baldų, detalių. Bet išmesti dar visai gerą sofą tik dėl to, kad ji nemadinga, – argi tai nėra tuštybė?

■ Dizaineris Phillipe'as Starckas sako: jokiū būdu nepirkite kėdės vien dėl to, kad ją projektavo žinomas dizaineris, pavyzdžiui, aš pats. Kėdę pirkite tik jeigu reikia, antraip grožis taps pavojingas. Mados – praeinantis susižavėjimas, bet besaikis vartojimas plinta. Argi ne beprasmybė – mesti daiktą vien dėl to, kad jis nebepatinka, svarsto jis. Tad šiuolaikinis dizaineris turi galvoti ir apie tai, kaip sukurti ilgaamžį daiktą. Ne tik nesudėvimą ir nesulaužomą, bet ir nesenstančio dizaino.

Tai kas vis dėlto buvo pirmas: funkcija ar forma?

■ Dizaino apibrėžimas – funkcija diktuoja formą – XXI amžiuje per siauras. Daiktų dizainui ne mažesnę įtaką turi ir aplinka, kontekstas. Turiu galvoje daikto kainą, ar sunku jį gauti, kaip naudojamas, ar ilgai, koks jo likimas paskui. Kai kontekstas kinta, kinta ir daiktai.

Perpildytoje rinkoje svarbios ne tik daikto funkcijos, išvaizda, naujų technologijų taikymas. Vartotojas renkasi nebūtinai tą, kurio jam reikia, o tą, kurio nori, kuris gražus, įdomus. Todėl dizainas turi žadinti vaizduotę. Juk dairantis po daiktų minią pirmiausia įvyksta akių kontaktas. Tik paskui, kai žvilgsnis pagauna formą, išbandai, ar daiktas patogus, ar jis funkcionalus.

Ir aš žaidžiu pagal šias taisykles. Į galvą pirmiausia ateina forma ar idėja, paskui renkiu medžiagą ir technologiją, mąstai apie daugiafunkciškumą. Kai gauni užsakymą, iš karto pradėsi galvoti apie konkretų daiktą, turintį paskirtį, – kaip sukurti pakabą, šviestuvą ar suoliuką. Vis dėlto stengiuosi pradėti nuo žmogaus: analizuoju, ką ir kaip jis su tuo daiktu daro, galvoju, galbūt tai galima daryti kitaip. Tyrinėju aplinką, kurioje daiktas bus naudojamas.

Kokių dizainerių kūryba žavi?

■ Alvaro Aalto, Arne Jacobseno, jau mine-to Phillipe'o Starcko. Dar patinka Marcas Newsonas. ■

DOSJĖ

- Gimė 1977 m.
- 1996–2000 bakalauro studijos Vilniaus dailės akademijos Dizaino katedroje.
- 1996–2001 – UAB „Eva“ dizaineris. VOLKSWAGEN ir AUDI reklamos kampanijų kūrėjas.
- 2000–2002 – dizainerių grupės A.K.I.S. narys.
- 2001–2007 – vienas iš dizaino studijos „ID Dizainas“ kūrėjų.
- 2000–2002 magistro studijos Vilniaus dailės akademijos Dizaino katedroje.
- Nuo 2005 – Vilniaus dailės akademijos Dizaino katedros dėstytojas.
- Nuo 2007 – vienas iš pramoninio dizaino studijos LTD kūrėjų.
- Nuo 1997 dalyvauja Lietuvos ir tarptautiniuose konkursuose. 2008 – 1 vieta, 2007 – 2 vieta baldų konkurse [neformate], 2004 – apdovanojimas tarptautiniame dviračio dizaino konkurse Taivane. 2002 – 2 vieta plakato konkurse Prancūzijoje.
- Nuo 2000 dalyvauja Lietuvos ir tarptautinėse parodose: „Baldai“, ALT „Salone Satellite“ Milane (Italija); tarptautinėje dizaino parodoje „Bianale Internationale Design Saint Etienne“ Prancūzijoje; Dailės akademijos Dizaino katedros parodose Vokietijoje.

▲ Lauko kėdės „Lya“ suprojektuotos taip, kad viena iš sėdėti skirtų ploštumų visada sausa. Be to, kėdė vartoma: norint prisėsti trumpam, ją galima pastatyti, o pasėdėti ilgiau – apversti ant šono, kad galėtum atilsuoti, atsipalaiduoti. Griežtos formos, ryškios spalvos – puikus akcentas terasai, kiemeliui ar sodui.

▼ Suolelis U. Tikslas buvo sukurti ilgaamžį ir paprastą, bet kartu estetišką baldą visuomeninėms patalpoms. Jis gali būti įvairaus ilgio, briaunos ir kampai apsaugoti nerūdijančio plieno rėmu, kad nesilaupytų. Be praktinės paskirties, turi ir dekoratyvinę.

